

Brançal

AL NOSTRE PARER la gran fita cultural en el futur proper és la XIV Mostra Cultural de l'Alcalatén que es celebrarà a Xodos el mes de juny de 2012. Però, quin és el sentit d'aquestes trobades comarcals i quin és el paper que podem esperar de la comarca de l'Alcalatén? Potser convé aprofitar aquest brançal per a presentar unes dades que amplien la nostra percepció del valor de la comarca.

La divisió en províncies d'Espanya va ser l'estructuració administrativa anterior a l'organització actual en 17 autonomies i fou proposada l'any 1833 per Javier de Burgos mirant de crear unitats provincials demogràficament homogènies i sobretot amb una concepció fortament centralitzadora de l'Estat cap a Madrid inspirada o imitant el centralisme del Nou Règim sorgit de la Revolució francesa. Es va establir oficialment com a divisió provincial d'Espanya aquell any mitjançant un Reial Decret de 30 de novembre.

Encara que la Constitució espanyola de 1978 va establir com a nou marc administratiu el dret a l'autonomia de les regions i nacionalitats, la divisió en províncies bàsicament segueix vigent. La província segueix funcionant a efectes estadístics, fa de circumscripció de les eleccions a les Corts Valencianes, al Congrés dels Diputats i el Senat i a més a més, continuen existint les Diputacions Provincials com institució pública de nivell provincial, tot i que hi han nou autonomies uniprovincials, a més de les Illes Canàries, on les diputacions provincials no hi existeixen.

Comarques

Quant a les comarques, tot i existir ja alguna proposta de 1934, a les primeries dels anys 60 del segle xx comencen a proliferar nous projectes de delimitacions comarcals i en 1987, la Generalitat Valenciana publicà una proposta oficial que estructurava el territori valencià en 34 Demarcacions Territorials Homologades (DTH), que coincideixen en gran mesura amb el concepte territorial de comarca i que, en alguns casos, serveixen de referent de la descentralització administrativa dels diferents serveis oferts per la Generalitat. Aquesta és la delimitació oficial que s'ensenya a les escoles, encara que hi hagen persones o pobles que no es troben del tot a gust dins la comarca que se'ls ha adjudicat, però en qualsevol cas a dia d'avui l'anunciada Llei de Comarcalització Valenciana continua pendent i les competències compartides entre diversos municipis s'estan articulant mitjançant les mancomunitats de municipis. Val a dir tanmateix que actualment hi ha qui considera anacròniques les Diputacions i es planteja la substitució del model provincial per un model comarcal, més representatiu de la diversitat de necessitats socials i ecològiques dels diversos indrets del territori valencià.

La comarca oficial de l'Alcalatén integra els pobles que van pertanyer a l'antiga tinença de l'Alcalatén –senyoriu concedit per Jaume I a Ximeno II d'Urrea–, que són l'Alcora, Costur, Figueroles, Llucena, Les Useres i Xodos, i juntament amb aquests altres tres localitats: Vistabella, Atzeneta i Benafigos, que històricament van pertanyer al Maestrat de Montesa.

L'Alcalatén té en l'actualitat 16.991 habitants dels quals el 84% parlen valencià. La capital de la comarca és l'Alcora.